Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (kolmas koda)

3. oktoober 2019*

Eelotsusetaotlus – Sisserändepoliitika – Pikaajalistest elanikest kolmandate riikide kodanike staatus – Direktiiv 2003/109/EÜ – Pikaajalise elaniku staatuse saamise tingimused – Artikli 5 lõike 1 punkt a – Stabiilne, korrapärane ja piisav sissetulek

Kohtuasjas C-302/18,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Raad voor Vreemdelingenbetwistingeni (välismaalaste asjade halduskohus, Belgia) 14. detsembri 2017. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 4. mail 2018, menetluses

X

versus

Belgische Staat,

EUROOPA KOHUS (kolmas koda),

koosseisus: koja president A. Prechal (ettekandja), kohtunikud F. Biltgen, J. Malenovský, C. G. Fernlund ja L. S. Rossi,

kohtujurist: H. Saugmandsgaard Øe,

kohtusekretär: A. Calot Escobar,

arvestades kirjalikku menetlust,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

– X, esindaja: *advocaat*, J. Hardy,

– Belgia valitsus, esindajad: C. Pochet, M. Jacobs ja P. Cottin, keda abistas *advocaat* E. Matterne,

– Tšehhi valitsus, esindajad: M. Smolek ja J. Vláčil,

– Saksamaa valitsus, esindajad: T. Henze ja J. Möller,

– Prantsuse valitsus, esindajad: E. de Moustier, A.-L. Desjonquères ja E. Armoet,

– Itaalia valitsus, esindaja: G. Palmieri, keda abistas *avvocato dello Stato* L. D'Ascia,

* Kohtumenetluse keel: hollandi.

– Austria valitsus, esindaja: J. Schmoll,

– Euroopa Komisjon, esindajad: C. Cattabriga ja G. Wils,

olles 6. juuni 2019. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

1 Eelotsusetaotlus käsitleb küsimust, kuidas tõlgendada nõukogu 25. novembri 2003. aasta direktiivi 2003/109/EÜ pikaajalistest elanikest kolmandate riikide kodanike staatuse kohta (ELT 2004, L 16, lk 44; ELT eriväljaanne 19/06, lk 272) artikli 5 lõike 1 punkti a.

2 Taotlus on esitatud X-i ja Belgische Staati (Belgia riik) vahelises kohtuvaidluses seoses eelkõige alalise elamisloa taotluse ja pikaajalise elaniku staatuse saamise taotluse rahuldamata jätmisega.

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

Direktiiv 2003/86/EÜ

3 Nõukogu 22. septembri 2003. aasta direktiivi 2003/86/EÜ perekonna taasühinemise õiguse kohta (ELT 2003, L 251, lk 12; ELT eriväljaanne 19/06, lk 224) artikli 7 lõike 1 kohaselt:

„1. Perekonna taasühinemise taotluse esitamisel võib asjaomane liikmesriik taotluse esitajalt nõuda tõendeid selle kohta, et perekonna taasühinemist taotleval isikul on:

[…]

c) stabiilne ja korrapärane sissetulek, millega ta suudab iseennast ja oma pereliikmeid ilma asjaomase liikmesriigi sotsiaalabisüsteemi abita ülal pidada. Liikmesriigid hindavad kõnealuse sissetuleku laadi ja korrapärasust ning võivad seejuures võtta arvesse siseriiklike palkade ja pensionide miinimumtaset ja pereliikmete arvu.“

Direktiiv 2003/109

4 Direktiivi 2003/109 põhjendustes 1, 2, 4, 6, 7 ja 10 on märgitud:

„(1) Vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala järkjärguliseks rajamiseks näeb [EÜ] asutamisleping ette, et võtta tuleb nii meetmeid isikute vaba liikumise tagamiseks koos nendega otseselt seotud kõrvalmeetmetega välispiirikontrolli, varjupaiga ja sisserände kohta kui ka meetmeid varjupaiga, sisserände ja kolmandate riikide kodanike õiguste kaitse valdkonnas.

(2) Oma erakorralisel istungil Tamperes 15. ja 16. oktoobril 1999 teatas Euroopa Ülemkogu, et kolmandate riikide kodanike õiguslikku seisundit tuleks lähendada liikmesriikide kodanike omale ning et isikule, kes on teatud kindlaksmääratud aja jooksul liikmesriigis seaduslikult elanud ja kellel on pikaajaline elamisluba, tuleks selles liikmesriigis anda kogum ühtseid õigusi, mis on võimalikult lähedased EL kodanike õigustele.

[…]

(4) Liikmesriigis pikaajaliselt elavate kolmandate riikide kodanike integratsioon edendab oluliselt majanduslikku ja sotsiaalset ühtekuuluvust, mis on asutamislepingus sätestatud põhieesmärk.

[…]

(6) Pikaajalise elaniku staatuse saamise põhikriteeriumiks peaks olema liikmesriigi territooriumil elamise kestus. Elamine peaks olema seaduslik ja pidev, et isik võiks näidata, et ta on riigiga püsivad sidemed loonud. Tuleks ette näha teatud paindlikkus, et saaks arvesse võtta olukordi, kus isik peab ajutiselt riigist lahkuma.

(7) Selleks et saada pikaajalise elaniku staatus, peavad kolmanda riigi kodanikud tõendama, et neil on piisav sissetulek ja ravikindlustus, et vältida liikmesriigi koormamist. Hinnates stabiilse ja korrapärase sissetuleku omamist, võivad liikmesriigid arvesse võtta selliseid tegureid nagu sissemaksed pensionisüsteemi ja maksukohustuste täitmine.

[…]

(10) Tuleks ette näha eeskirjade kogum, mis reguleerib pikaajalise elaniku staatuse taotluse läbivaatamise korda. See kord peaks olema tõhus ja juhitav, võttes arvesse liikmesriikide haldusasutuste tavalist töökoormust, ning samuti läbipaistev ja õiglane, et asjaomastel isikutel oleks vajalik õiguskindlus. See kord ei tohiks kujuneda vahendiks, millega takistada elamise õiguse kasutamist.“

5 Direktiivi artiklis 5 „Pikaajalise elaniku staatuse saamise tingimused“ on märgitud:

„1. Liikmesriigid nõuavad kolmandate riikide kodanikult selle tõendamist, et tal on iseenda ja tema ülalpeetavate pereliikmete jaoks:

a) stabiilne ja korrapärane sissetulek, millega ta suudab iseennast ja oma pereliikmeid ilma asjaomase liikmesriigi sotsiaalabisüsteemi abita ülal pidada. Liikmesriigid hindavad kõnealuse sissetuleku laadi ja korrapärasust ning võivad seejuures võtta arvesse palkade ja pensionide miinimumtaset enne pikaajalise elaniku staatuse saamise taotluse esitamist;

b) ravikindlustus, mis katab kõiki riske, mis asjaomase liikmesriigi enda kodanike puhul üldiselt on kaetud.

[…]“.

6 Direktiivi artikli 7 lõige 1 näeb ette:

„Pikaajalise elaniku saatuse saamiseks esitab asjaomane kolmanda riigi kodanik taotluse oma elukohaliikmesriigi pädevale asutusele. Taotlusele lisatakse siseriiklikus õiguses ettenähtud dokumentaalsed tõendid selle kohta, et ta täidab artiklites 4 ja 5 sätestatud tingimused, ning nõudmise korral kehtiv sõidudokument või selle tõestatud koopia.

[…]“.

7 Direktiivi artikli 8 lõike 1 kohaselt:

„Pikaajalise elaniku elamisluba on alaline, kui artiklis 9 ei ole ette nähtud teisiti.“

8 Direktiivi artikli 9 „Staatuse tühistamine või kaotamine“ lõige 1 sätestab:

„Pikaajalisel elanikul ei ole enam õigust pikaajalise elaniku staatusele järgmistel juhtudel:

a) tuvastatakse, et pikaajalise elaniku staatus on saadud pettuse teel;

b) rakendatakse väljasaatmist artikli 12 tingimuste kohaselt;

c) isiku äraolek ühenduse territooriumilt kestab 12 järjestikust kuud.“

9 Direktiivi artikkel 11 näeb ette:

„1. Pikaajalisi elanikke tuleb kohelda võrdselt kodanikega järgmistes valdkondades:

a) palgatöö või töö füüsilisest isikust ettevõtjana, tingimusel et see tegevus ei hõlma ka mitte juhuslikult avaliku võimu teostamist, ning teenistus- ja töötingimused, sh töölt vabastamise ja tasuga seotud tingimused;

[…]“.

10 Direktiivi artikkel 12 sätestab:

„1. Liikmesriik võib teha otsuse pikaajaline elanik välja saata üksnes siis, kui isik kujutab tegelikku ja piisavalt tõsist ohtu avalikule korrale ja julgeolekule.

2. Lõikes 1 osutatud otsus ei või põhineda majanduslikel kaalutlustel.

[…]“.

11 Direktiivi artiklis 13 on märgitud:

„Liikmesriigid võivad anda alalisi või piiramata tähtajaga elamislube soodsamatel tingimustel, kui käesolevas direktiivis ette nähtud. Sellised elamisload ei anna õigust elada muudes liikmesriikides, nagu on sätestatud käesoleva direktiivi III peatükis.“

Direktiiv 2004/38/EÜ

12 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2004. aasta direktiivi 2004/38/EÜ, mis käsitleb Euroopa Liidu kodanike ja nende pereliikmete õigust liikuda ja elada vabalt liikmesriikide territooriumil ning millega muudetakse määrust (EMÜ) nr 1612/68 ja tunnistatakse kehtetuks direktiivid 64/221/EMÜ, 68/360/EMÜ, 72/194/EMÜ, 73/148/EMÜ, 75/34/EMÜ, 75/35/EMÜ, 90/364/EMÜ, 90/365/EMÜ ja 93/96/EMÜ (ELT 2004, L 158, lk 77; ELT eriväljaanne 05/05, lk 46), artikli 7 kohaselt:

„1. Kõikidel liidu kodanikel on õigus elada teise liikmesriigi territooriumil kauem kui kolm kuud, kui:

a) nad tegutsevad vastuvõtvas liikmesriigis töötajate või füüsilisest isikust ettevõtjatena või

b) neil on enda ja oma pere jaoks piisavalt vahendeid, et mitte koormata oma elamisperioodi ajal vastuvõtva liikmesriigi sotsiaalabisüsteemi ja neil on vastuvõtva liikmesriigi üldine ravikindlustus või

c) – nad on kantud mõne sellise era- või avalik-õigusliku õppeasutuse nimekirja, mis on vastuvõtvas liikmesriigis akrediteeritud või mida rahastatakse selle riigi õigusaktide või haldustavade põhjal, ja nende peamiseks eesmärgiks on õpingud, sealhulgas tööalane koolitus, ning

– neil on vastuvõtva liikmesriigi üldine ravikindlustus ja nad kinnitavad asjaomasele liikmesriigi asutusele avalduses või mõnes muus enda valitud dokumendis, et neil on enda ja oma pereliikmete jaoks piisavalt vahendeid, et mitte koormata oma elamisperioodi ajal vastuvõtva liikmesriigi sotsiaalabisüsteemi […]

[…]“.

13 Direktiivi artikli 14 „Elamisõiguse säilitamine“ lõige 2 sätestab:

„Liidu kodanikel ja nende pereliikmetel on artiklites 7, 12 ja 13 sätestatud elamisõigus, kuni nad vastavad kõnealustes artiklites sätestatud tingimustele.

[…]“.

Belgia õigus

14 15. detsembri 1980. aasta seaduse, mis käsitleb välismaalaste sisenemist riiki, riigis viibimist, riiki elama asumist ja riigist väljasaatmist (wet betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen) (*Belgisch Staatsblad*, 31.12.1980, lk 14584), põhikohtuasja asjaoludele kohaldatava redaktsiooni (edaspidi „välismaalaste seadus“) artiklis 15*bis* on sätestatud:

„1. Kui avaliku korra või riikliku julgeoleku kaalutlused seda ei välista, tuleb anda pikaajalise elaniku staatus välismaalasele, kes ei ole Euroopa Liidu kodanik, kes vastab lõikes 3 toodud tingimustele ja kes on suuteline tõendama oma seaduslikku ja katkematut viibimist [Belgia] Kuningriigis viie aasta jooksul, mis eelnevad vahetult pikaajalise elaniku staatuse taotlemisele.

[…]

3. Lõikes 1 osutatud välismaalane peab tõendama, et tal on enda ja oma ülalpeetavate pereliikmete jaoks stabiilsed, korrapärased ja piisavad elatusvahendid, millega ta suudab riiki koormamata iseennast ja oma pereliikmeid ülal pidada, ning ravikindlustus riskide katmiseks Belgias.

Esimeses lõigus osutatud elatusvahendid peab vastama vähemalt sissetuleku tasemele, millest alates tekib õigus sotsiaalabile. Elatusvahendite hindamisel võetakse arvesse nende laadi ja korrapärasust.

Kuningas kinnitab ministrite nõukogus arutatud kuningliku dekreediga teises lõigus sätestatud kriteeriume arvestades elatusmiinimumi.“

15 14. juuli 2009. aasta ringkirjas pikaajaliste elanike kohta (*Belgisch Staatsblad*, 11.8.2009) on märgitud, et elatusvahendite olemasolu võib tõendada järgmiselt:

„Elatusvahendite olemasolu võib tõendada kutsealase tegevuse, töötutoetuse, invaliidsustoetuse, eelpensioni, vanaduspensioni, tööõnnetuskindlustuse või kutsehaiguskindlustuse alusel makstud hüvitise […] abil. See loetelu ei ole ammendav.“

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

16 26. juulil 2007 esitas X, kes väitis end olevat Kameruni kodanik, Yaoundés (Kamerun) asuvale Belgia saatkonnale taotluse üliõpilase viisa saamiseks. Talle väljastati taotletud viisa ja tema elamisõigust Belgias pikendati igal aastal kuni 15. jaanuarini 2016. 19. jaanuaril 2016 anti X-i taotluse alusel talle elamisluba, kuna talle oli juba väljastatud tööluba. Elamisluba kehtis kuni 14. jaanuarini 2017.

17 27. detsembril 2016 esitas X taotluse pikaajalise elaniku staatuse saamiseks. Taotluse põhjenduseks esitas ta stabiilsete, korrapäraste ja piisavate elatusvahendite olemasolu tõenditena muu hulgas töölepingud, maksustamistõendi ja töötasutõendid, mis olid väljastatud tema venna nimele. Lisaks esitas X oma venna allkirjastatud dokumendi, mille kohaselt kohustub tema vend tagama, et „isikul on [välismaalaste seaduse] artikli 15*bis* kohaselt enda ja oma ülalpeetavate pereliikmete jaoks stabiilsed, korrapärased ja piisavad elatusvahendid, millega ta suudab riiki koormamata iseennast ja oma pereliikmeid ülal pidada“.

18 Gemachtigde van de staatssecretaris voor Asiel en Migratie en Administratieve Vereenvoudiging (varjupaiga- ja sisserändepoliitika riigisekretäri volitatud isik, Belgia) (edaspidi „volitatud isik“) jättis selle taotluse 5. aprilli 2017. aasta otsusega rahuldamata. Välismaalaste seaduse artiklis 15*bis* sätestatud stabiilsete, korrapäraste ja piisavate elatusvahendite kohta oli otsuses öeldud järgmist:

„Isikul endal sissetulek puudub. Ta väidab, et alates 31. maist 2016 ta enam ei tööta ja tal ei ole praegu mingit sissetulekut. Ta tugineb oma venna sissetulekule. Isik peab tõendama, et tal on enda jaoks piisavad elatusvahendid, et mitte koormata Belgia riiki.“

19 X esitas selle otsuse peale Raad voor Vreemdelingenbetwistingenile (välismaalaste asjade halduskohus, Belgia) kaebuse, milles väitis, et otsus tugineb direktiivi 2003/109 artikli 5 lõikes 1 – mis võeti riigisisesesse õigusse üle välismaalaste seaduse artikliga 15*bis* – sätestatud elatusvahenditega seotud tingimuse ebaõigel tõlgendamisel, kuna selles sättes ei nõuta, et arvesse võetaks vaid kaebaja enda elatusvahendeid.

20 X rõhutab, et direktiivi 2003/109 artikli 5 lõike 1 kohast väljendit „omama piisavat sissetulekut“ tuleb tõlgendada ühtemoodi identsete mõistetega direktiivides 2003/86 ja 2004/38. Direktiivi 2003/109 eesmärk on lähendada pikaajalist elamisluba omavate isikute õiguslikku seisundit liidu kodanike omale. Ta järeldab sellest eelkõige, et direktiivi 2004/38 käsitlevat kohtupraktikat ning kohtupraktikat, mis oli enne selle direktiivi jõustumist ja mille kohaselt ei sisalda see piisava sissetuleku kohta mingit nõuet, tuleb kohaldada analoogselt.

21 Volitatud isik väidab seevastu, et ainuüksi asjaolu, et X-i kulud katab tema vend, ei tähenda, et tal oleks korrapärane ja piisav sissetulek. Ta leiab, et sissetuleku hindamine perekonna taasühinemise menetluses ei toimu samal viisil nagu pikaajalise elaniku staatuse saamise taotlemisel. Pealegi, kui tegemist on perekonna taasühinemisega, mis puudutab liidu kodanikku, saab arvesse võtta üksnes tema sissetulekut.

22 Neid seisukohti arvestades tekib eelotsusetaotluse esitanud kohtul eelkõige küsimus, kas direktiivi 2003/109 artikli 5 lõike 1 punkti a tuleb tõlgendada nii, et selles sättes osutatud „sissetulek“ tähendab üksnes kaebaja „enda sissetulekut“ või hõlmab see mõiste muud liiki sissetulekuid.

23 Neil asjaoludel otsustas Raad voor Vreemdelingenbetwistingen (välismaalaste asjade halduskohus) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

„1. Kas [direktiivi 2003/109] artikli 5 lõike 1 punkti a, mis (muu hulgas) näeb ette, et kolmanda riigi kodanik peab pikaajalise elaniku staatuse saamiseks tõendama, et tal „on“ stabiilne ja korrapärane sissetulek, millega ta suudab iseennast ja oma pereliikmeid ilma asjaomase liikmesriigi sotsiaalabisüsteemi abita ülal pidada, tuleb tõlgendada nii, et sellega on mõeldud ainult kolmanda riigi kodaniku „enda sissetulekut“?

2. [Kas] piisab sellest, kui kolmanda riigi kodanikul on sissetulek, ilma et selle päritolu suhtes esitataks mis tahes nõudmisi, millest tulenevalt võib sissetuleku asjaomase kolmanda riigi kodaniku käsutusse anda pereliige või muu kolmas isik?

3. Kui teisele küsimusele vastatakse jaatavalt, siis kas selleks, et tõendada pikaajalise elaniku staatuse taotleja sissetulekut [direktiivi 2003/109] artikli 5 lõike 1 punkti a tähenduses, on piisav, kui kolmas isik võtab kulude katmise kohustuse, tagades, et taotlejal „on enda ja oma ülalpeetavate pereliikmete jaoks stabiilsed, korrapärased ja piisavad elatusvahendid, millega ta suudab riiki koormamata iseennast ja oma pereliikmeid ülal pidada?“

Eelotsuse küsimuste analüüs

24 Nende küsimustega, mida tuleb analüüsida koos, soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas direktiivi 2003/109 artikli 5 lõike 1 punkti a tuleb tõlgendada nii, et selles sättes osutatud mõiste „sissetulek“ puudutab ainult pikaajalise elaniku staatuse taotleja „enda sissetulekut“ või hõlmab see mõiste ka kolmanda isiku poolt taotleja käsutusse antud sissetulekut, ning kui on tegemist viimase juhuga, kas kolmanda isiku võetud kulude katmise kohustus on piisav tõendamaks, et taotlejal on stabiilne, korrapärane ja piisav sissetulek kõnealuse sätte tähenduses.

25 Direktiivi 2003/109 artikli 5 lõike 1 punktis a on sätestatud, et liikmesriigid nõuavad kolmandate riikide kodanikult selle tõendamist, et tal on iseenda ja oma ülalpeetavate pereliikmete jaoks stabiilne, korrapärane ja piisav sissetulek, millega ta suudab iseennast ja oma pereliikmeid ilma asjasse puutuva liikmesriigi sotsiaalabisüsteemi abita ülal pidada. Liikmesriigid hindavad kõnealuse sissetuleku laadi ja korrapärasust ning võivad seejuures võtta arvesse palkade ja pensionide miinimumtaset enne pikaajalise elaniku staatuse saamise taotluse esitamist.

26 Kuna direktiivi 2003/109 artikli 5 lõike 1 punkt a ei sisalda viidet liikmesriikide riigisisesele õigusele, tuleb selles sättes osutatud mõistet „sissetulek“ käsitada liidu õiguse autonoomse mõistena ning tõlgendada ühetaoliselt kogu liidu territooriumil, olenemata liikmesriikides kasutatud kvalifikatsioonist, võttes seejuures arvesse asjaomase sätte sõnastust ja selle õigusaktiga taotletavaid eesmärke, mille osaks säte on (vt selle kohta 9. novembri 2017. aasta kohtuotsus Maio Marques da Rosa, C-306/16, EU:C:2017:844, punkt 38 ja seal viidatud kohtupraktika).

27 Mis puudutab esiteks direktiivi 2003/109 artikli 5 lõike 1 punkti a sõnastust, siis tuleb märkida, et selle sätte hispaania-, inglis-, prantsus- ja itaaliakeelses versioonis kasutatakse sõnaga „vahendid“ samaväärset terminit, mis oma tavatähenduses võib tähistada pikaajalise elaniku staatuse taotleja mis tahes rahalisi vahendeid, sõltumata nende päritolust. Seevastu selle sätte hollandi- ja saksakeelses versioonis kasutatakse mõistega „sissetulek“ samaväärset terminit, mis osutab kitsamalt isiklikule tulule, nagu muu hulgas pikaajalise elaniku staatuse taotleja majanduslikust tegevusest saadud tulule, mis välistaks kolmandalt isikult – näiteks tema pereliikmelt – saadud vahendid.

28 Sellist mitmeti mõistetavust arvestades ei ole ainuüksi direktiivi 2003/109 artikli 5 lõike 1 punkti a sõnastuse põhjal võimalik kindlaks määrata selles sättes silmas peetud sissetuleku laadi ega päritolu.

29 Mis puudutab teiseks direktiivi 2003/109 eesmärki, siis selle direktiivi peamine eesmärk on liikmesriigis pikaajaliselt elavate kolmandate riikide kodanike integratsioon. Lisaks, nagu ilmneb sama direktiivi põhjendusest 2, on direktiivi eesmärk lähendada kolmandate riikide kodanike õiguslikku seisundit liikmesriikide kodanike omale, andes neile pikaajalise elaniku staatuse (vt selle kohta 18. oktoobri 2012. aasta kohtuotsus Singh, C-502/10, EU:C:2012:636, punkt 45 ja seal viidatud kohtupraktika).

30 Mainitud integratsiooniga seoses tuleneb väljakujunenud kohtupraktikast ja seda kinnitab ka direktiivi 2003/109 põhjendus 6, et integratsiooni aluseks on eelkõige seaduslikult ja pidevalt elamise viieaastane kestus, mis näitab, et asjaomane isik on riigiga püsivad sidemed loonud ning elab selles riigis püsivalt (vt selle kohta 17. juuli 2014. aasta kohtuotsus Tahir, C-469/13, EU:C:2014:2094, punkt 33 ja seal viidatud kohtupraktika). Sellest aspektist ei tundu olevat otsustavaks kriteeriumiks see, millist päritolu on sissetulek, mis pikaajalise elaniku staatuse taotlejal peab olema.

31 Mis puudutab kolmandaks direktiivi 2003/109 artikli 5 lõike 1 punkti a konteksti, siis tuleb märkida, et nõue omada stabiilset, korrapärast ja piisavat sissetulekut on üks sisulistest tingimustest pikaajalise elaniku staatuse saamiseks. Samas direktiiviga 2003/109 taotletavat eesmärki ja sellega kehtestatud süsteemi arvestades, juhul kui kolmandate riikide kodanikud täidavad tingimusi ja järgivad menetlusi, mis on direktiiviga 2003/109 ette nähtud, on neil õigus saada pikaajalise elaniku staatus ja muud selle staatusega kaasnevad õigused (vt selle kohta 26. aprilli 2012. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Madalmaad, C-508/10, EU:C:2012:243, punkt 68). Seda arvestades, nagu ka kohtujurist oma ettepaneku punktis 46 märkis, ei üldjuhul ei luba direktiivi 2003/109 artikli 5 lõike 1 punkt a kehtestada selles sättes osutatud sissetuleku päritolu kohta täiendavaid tingimusi.

32 Lisaks, võttes arvesse kõnealuse sätte laiemat konteksti, tuleb märkida, et sarnane nõue omada „sissetulekut“ on esitatud ka direktiivi 2004/38 artikli 7 lõike 1 punktis b, mille kohaselt on kõikidel liidu kodanikel õigus elada teise liikmesriigi territooriumil kauem kui kolm kuud, kui neil on enda ja oma pere jaoks piisavalt vahendeid, et mitte koormata oma elamisperioodi ajal vastuvõtva liikmesriigi sotsiaalabisüsteemi.

33 Euroopa Kohus on asunud seisukohale, et kui direktiivi 2004/38 artikli 7 lõike 1 punktis b sätestatud piisavate vahendite tingimust tõlgendada nii, et need vahendid peavad olema asjasse puutuval isikul endal, ilma et ta võiks seejuures kasutada temaga koos elava pereliikme vahendeid, tuleks lisada sellele tingimusele direktiivi 2004/38 sõnastusega võrreldes nõue vahendite päritolu kohta, mis oleks ebaproportsionaalne sekkumine ELTL artikliga 21 tagatud vaba liikumise ja elamise põhiõiguse teostamisse, kuivõrd see ei ole vajalik, et saavutada direktiivi 2004/38 artikli 7 lõike 1 punktis b taotletav eesmärk ehk liikmesriikide eelarvevahendite kaitse (vt selle kohta 16. juuli 2015. aasta kohtuotsus Singh jt, C-218/14, EU:C:2015:476, punkt 75 ja seal viidatud kohtupraktika).

34 Direktiivi 2003/109 artikli 5 lõike 1 punktis a osutatud mõistet „sissetulek“ võib tõlgendada selle direktiivi 2004/38 artikli 7 lõike 1 punktis b osutatud mõistega analoogselt, nii et ei ole välistatud, et asjaomane isik saab kasutada kolmandalt isikult – tema pereliikmelt – pärinevat sissetulekut.

35 Võttes aga arvesse, et pikaajalise elaniku staatus omandatakse lõplikult, ja arvestades direktiivi 2003/109 artikli 5 lõike 1 punkti a eesmärki kaitsta asjasse puutuva liikmesriigi sotsiaalabisüsteemi, erineb selles direktiivis silmas peetud sissetuleku tingimuste ulatus direktiivis 2004/38 ette nähtud ulatusest.

36 Direktiivi 2003/109 artikli 5 lõike 1 punktist a ilmneb, et liikmesriigid hindavad sissetuleku laadi ja korrapärasust ning võivad sealjuures võtta arvesse palkade ja pensionide miinimumtaset enne pikaajalise elaniku staatuse saamise taotluse esitamist. Lisaks on erinevalt direktiivi 2004/38 artikli 7 lõike 1 punktist b direktiivi 2003/109 artikli 5 lõike 1 punktis a nõutud, et seal osutatud sissetulek oleks mitte üksnes „piisav“, vaid ka „stabiilne“ ja „korrapärane“.

37 Mis puudutab veel viimati nimetatud sätte konteksti, siis tuleb märkida, et nõue omada „stabiilset, korrapärast ja piisavat“ sissetulekut on esitatud ka direktiivi 2003/86 artikli 7 lõike 1 punktis c. Euroopa Kohus on varem asunud seisukohale, et selle sätte sõnastusest endast ja eelkõige mõistete „stabiilne“ ja „korrapärane“ kasutamisest nähtub, et selles sättes osutatud rahalised vahendid peavad olema teataval määral püsivad ja järjepidevad. Sellega seoses hindavad liikmesriigid vastavalt direktiivi 2003/86 artikli 7 lõike 1 punkti c teisele lausele muu hulgas kõnealuse sissetuleku „korrapärasust“ (vt selle kohta 21. aprilli 2016. aasta kohtuotsus Khachab, C-558/14, EU:C:2016:285, punkt 30).

38 Niisiis ei saa direktiivi 2003/86 artikli 7 lõike 1 punkti c tõlgendada nii, et sellega on vastuolus, et perekonna taasühinemise taotlusega seotud liikmesriigi pädev ametiasutus võiks hinnata, kas perekonna taasühinemist taotleva isiku sissetuleku tingimus on täidetud, võttes arvesse hinnangut sissetuleku säilimise kohta pärast selle taotluse esitamise kuupäeva (vt selle kohta 21. aprilli 2016. aasta kohtuotsus Khachab, C-558/14, EU:C:2016:285, punkt 31).

39 Lisaks on Euroopa Kohus sama sätte ja eelkõige selle sõnastusest tuleneva mõiste „piisav“ kohta varem märkinud, et kuna vajadused võivad isikuti oluliselt erineda, tuleb seda sätet tõlgendada nii, et liikmesriigid võivad määrata teatud summa võrdlussummana, mitte aga nii, et nad võiksid kehtestada minimaalse sissetuleku iga taotleja olukorda konkreetselt hindamata (vt selle kohta 4. märtsi 2010. aasta kohtuotsus Chakroun, C-578/08, EU:C:2010:117, punkt 48).

40 Seega nähtub direktiivi 2003/86 artikli 7 lõike 1 punktist c, et otsustav ei ole mitte sissetuleku päritolu, vaid selle püsivus ja piisavus asjaomase isiku individuaalset olukorda arvestades.

41 Direktiivi 2003/109 artikli 5 lõike 1 punkti a sõnastuse, eesmärgi ja konteksti analüüsist, arvestades eelkõige direktiivide 2004/38 ja 2003/86 võrreldavaid sätteid, järeldub, et selles sättes osutatud sissetuleku päritolu ei ole asjasse puutuva liikmesriigi jaoks otsustav kriteerium, et kontrollida, kas sissetulek on stabiilne, korrapärane ja piisav.

42 Järelikult, nagu kohtujurist oma ettepaneku punktis 77 märkis, peavad liikmesriikide pädevad asutused analüüsima konkreetselt pikaajalise elaniku staatuse taotleja individuaalset olukorda tervikuna ning põhjendama, kas tema sissetulek on piisav või ei ole ja kas see on või ei ole teataval määral püsiv ja järjepidev, et taotleja ei koormaks vastuvõtvat liikmesriiki.

43 Kolmandalt isikult või taotleja pereliikmelt pärinev sissetulek ei ole seega direktiivi 2003/109 artikli 5 lõike 1 punkti a kohaselt välistatud, kui see on stabiilne, korrapärane ja piisav. Sellega seoses võib sellises olukorras nagu põhikohtuasjas olla kolmanda isiku või taotleja pereliikme võetud kulude katmise kohustuse õiguslik siduvus oluliseks teguriks, mida tuleb arvesse võtta. Liikmesriikide pädevad asutused võivad muu hulgas arvesse võtta ka pikaajalise elaniku staatuse taotleja ja kulude katmisega nõustunud pereliikme või pereliikmete vahelist perekondlikku sidet. Samuti võivad sellega seoses asjakohasteks teguriteks olla taotleja pereliikme või pereliikmete sissetuleku laad ja püsivus.

44 Eeltoodud kaalutlustest lähtudes tuleb esitatud küsimustele vastata, et direktiivi 2003/109 artikli 5 lõike 1 punkti a tuleb tõlgendada nii, et selles sättes osutatud mõiste „sissetulek“ ei puuduta üksnes pikaajalise elaniku staatuse taotleja „enda sissetulekut“, vaid võib hõlmata ka kolmanda isiku poolt selle taotleja käsutusse antud sissetulekut, tingimusel et asjaomase taotleja individuaalset olukorda arvestades peetakse seda sissetulekut stabiilseks, korrapäraseks ja piisavaks.

Kohtukulud

45 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse liikmesriigi kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (kolmas koda) otsustab:

Nõukogu 25. novembri 2003. aasta direktiivi 2003/109/EÜ pikaajalistest elanikest kolmandate riikide kodanike staatuse kohta artikli 5 lõike 1 punkti a tuleb tõlgendada nii, et selles sättes osutatud mõiste „sissetulek“ ei puuduta üksnes pikaajalise elaniku staatuse taotleja „enda sissetulekut“, vaid võib hõlmata ka kolmanda isiku poolt selle taotleja käsutusse antud sissetulekut, tingimusel et asjaomase taotleja individuaalset olukorda arvestades peetakse seda sissetulekut stabiilseks, korrapäraseks ja piisavaks.

Allkirjad